

यथेति नद्योनदाश्वव्यक्तीःरूपाणिनामचजहतित्यजंति नदाश्वताःनदीःनियच्छंति स्ववशेकुर्वन्ति यथाक्षुद्रनदीमहानद्यानामरूपेजहातिमहानदीचसमुद्रेलीयते तद्वत्सत्वस्यमहदादिघटांतात्मनास्थितस्यउत्पत्तिविपरीतक्रमेणसंक्षयःस्थूलंसूक्ष्मेलीयतेसूक्ष्मंकारणेतच्चशुद्धेइत्यर्थः ॥ ४२ ॥ प्रतिसंयुक्तेउपाधिमिश्रेजीवेसर्वतःसर्वात्मनादर्पणस्थमुखवत्गृहमाणेसतिप्रेत्यभावेउपाध्यपायेसंज्ञाअयमहंदेवदत्तोस्मीतितद्रहणंकुतःस्यान्कुतश्चित्नापिग्रहणाभावान्मुखस्येवात्मनउच्छेदोप्यस्तीतिनोक्तशंकावकाशइत्यर्थः ॥ ४३ ॥ विद्याफलमाह इमामिति वेदशास्त्रतः अन्विच्छतिशमादिपरोभवति बिसस्यमृणालस्य ॥ ४४ ॥ पाशैःस्नेहकर्मनिमित्तैः तेषांपहणंप्रजेत्यादिना अलिंगःपंचप्राणमनोबुद्धिदर्शेन्द्रियात्मकलिंगहीनः ॥ ४५ ॥ श्रुतिप्रमाणंतत्त्वमसीतिवाक्यं आगमोक्तमंगलं साधनंशमादिः निमित्तेमोहोत्थेफले

यथार्णवगतानद्योव्यक्तीर्जहतिनामच ॥ नदाश्वतानियच्छंतितादृशःसत्वसंक्षयः ॥ ४२ ॥ एवंसतिकुतःसंज्ञाप्रेत्यभावेपुनर्भवेत् ॥ जीवेचप्रतिसंयुक्तेगृहमाणेचसर्वतः ॥ ४३ ॥ इमांचयोवेदविमोक्षबुद्धिमात्मानमन्विच्छतिचाप्रमत्तः ॥ नलिप्यतेकर्मफलैरनिष्टैःपत्रंबिसस्येवजलेनसिक्तं ॥ ४४ ॥ दृढैर्हिपाशैर्बहुभिर्विमुक्तःप्रजानिमित्तैरपिदैवतैश्च ॥ यदात्यसौसुखदुःखेजहातिमुक्तस्तदाग्यांगतिमेत्यलिंगः ॥ ४५ ॥ श्रुतिप्रमाणागममंगलैश्चशेतेजरामृत्युभयादभीतः ॥ क्षीणेचपुण्येविगतेचपापेततोनिमित्तेचफलेविनष्टे ॥ अलेपमाकाशमलिंगमेवमास्थायपश्यंतिमहत्सक्ताः ॥ ४६ ॥ यथोर्णनाभिःपरिवर्तमानस्तंतुक्षयेतिष्ठतिपात्यमानः ॥ तथाविमुक्तःप्रजहातिदुःखंविध्वंसतेलोष्ठइवाद्रिमृच्छन् ॥ ४७ ॥ यथारुरुःशृंगमथोपुराणंहित्वात्वचंवाप्युरगोयथाच ॥ विहायगच्छत्यनवेक्षमाणस्तथाविमुक्तोविजहातिदुःखं ॥ ४८ ॥ द्रुमंयथावाप्युदकेपतंतमुत्सृज्यपक्षीनिपतत्यसक्तः ॥ तथात्यसौसुखदुःखेविहायमुक्तःपराध्यांगतिमेत्यलिंगः ॥ ४९ ॥ अपिचभवतिमैथिलेनगीतंनगरमुपाहितमग्निनाभिवीक्ष्य ॥ नखलुममहिदत्त्यतेत्रकिंचित्स्वयमिदमाहकिलस्मभूमिपालः ॥ ५० ॥ इदममृतपदंनिशम्यराजास्वयमिहपंचशिखेनभाष्यमाणं ॥ निखिलमभिसमीक्ष्यनिश्चितार्थःपरमसुखीविजहारवीतशोकः ॥ ५१ ॥

सुखदुःखात्मके महतिबुद्धितत्त्वेऽस्मितामात्रेपश्यंति तत्रैवहिसांख्यानांगुणपुरुषांतरज्ञानंअस्माकंचप्रतीचोब्रह्मभावागमःप्रसिद्धः असक्ताविरक्ताः आकाशंहार्दाकाशाख्यंसगुणंब्रह्मास्थायआश्रित्यअलिंगं निर्गुणंपश्यंतीतियोजना ॥ ४६ ॥ यथेति ऊर्णनाभिर्लूताकीटःतंतुक्षयेतंतुमयेगृहेयथातिष्ठति तथैवपात्यमानोऽविद्यावशोजीवःकर्मतंतुगृहेतिष्ठति तथाचोर्णनाभिस्तंतुक्षयंप्रजहाति एवंविमुक्तोपि हानेफलमाह दुःखंविध्वंसतइति दृष्टांतोलोष्ठइति पांसुपिंडःअद्रिपाषाणंकच्छन्वेगेनप्राप्नुवन् ॥ ४७ ॥ रुरुर्गमभेदः ॥ ४८ ॥ परार्थ्यांश्रेष्ठां ॥ ४९ ॥ केनदत्तेनदत्तज्ञोजनकोमिथिलाधिपइतियुधिष्ठिरप्रश्रबीजमुपन्यस्यति अपिचेति ॥ ५० ॥ ५१ ॥